

L'ECONOMIA D'UN FUTUR ESTAT CATALÀ

MARTA ESPASA, professora d'hisenda pública de la Universitat de Barcelona i investigadora de l'Institut d'Economia de Barcelona (IEB)

Introducció

L'actual moment històric en el qual està immersa la societat catalana fa que es plantegin qüestions de futur sobre com serà o podrà ser Catalunya si esdevé un estat independent. Tot i que es tracta d'una qüestió eminentment política, les conseqüències econòmiques són un dels temes més a bastament estudiats i analitzats, com ho demostra el gran nombre de llibres, articles i informes publicats, així com conferències, debats o tertúlies que s'han organitzat aquests darrers anys en relació amb aquesta temàtica. Aquest especial interès que desperta l'impacte econòmic és conseqüència directa de la incidència que té sobre la voluntat política de molts ciutadans. De fet, és un dels arguments que més s'ha utilitzat tant per defensar el procés cap a la independència com per defensar la continuïtat dins de l'Estat espanyol.

Cal tenir present, però, que, malgrat el debat, hi ha un ampli consens a acceptar la viabilitat econòmica d'una Catalunya independent. És evident que Catalunya té les condicions i els elements necessaris per poder situar-se en una millor situació econòmica que la que té actualment si esdevé un nou estat. Catalunya és actualment un país obert, amb una economia exportadora, un important teixit empresarial, una estructura productiva diversificada i atractiva per a la inversió estrangera, amb una situació geogràfica estratègica i una geografia privilegiada, disposa de centres de recerca i universitats capdavanteres i se situa com un dels territoris amb un nivell de qualitat de vida més alt. Si Catalunya tingués les eines de les quals disposa un estat, totes aquestes condicions podrien ser impulsades i millorades.

El problema radica en les condicions en què es produeixi el procés de transició. Si aquest fos un procés acordat, pacífic, sense represàlies ni animadversions, la

creació d'un nou estat no comportaria efectes negatius rellevants. Ara bé, en la mesura que l'Estat espanyol es negui a negociar políticament aquesta qüestió i donar una sortida pactada i pacífica, optant per generar un elevat conflicte polític, judicial, econòmic i social, llavors és evident que els costos econòmics i no només econòmics es multipliquen tant per a Catalunya com també per al mateix Estat espanyol.

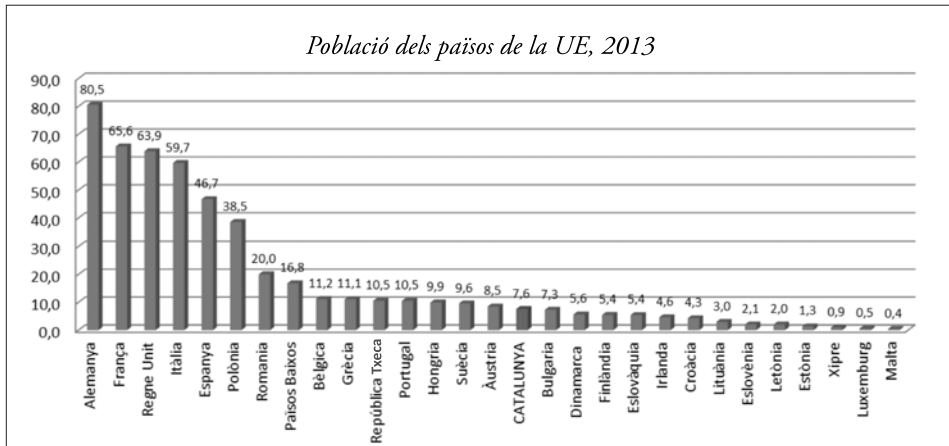
És en aquest context on s'inscriu el present article, que pretén aportar dades empíriques sobre la viabilitat de Catalunya i les potencialitats i avantatges comparatius que pot tenir Catalunya en aquest nou escenari polític. El treball no pretén ser exhaustiu i analitzar tots els àmbits econòmics, sinó que se centra en dos dels aspectes més controvertits com són el comercial i l'hisendístic.

L'article s'organitza en cinc apartats, i n'és el primer aquesta breu introducció. Al segon apartat s'identifiquen els principals factors que poden condicionar les relacions comercials de Catalunya amb la resta de països, com són la seva dimensió i el grau d'apertura a l'exterior, mentre que en el tercer s'analitzen les possibles conseqüències de la independència sobre aquestes relacions comercials. Al quart apartat es duu a terme una estimació de l'impacte de la independència sobre les finances públiques de la Generalitat: quins serien els ingressos i despeses addicionals que tindria el nou estat català, el seu guany fiscal i el seu impacte econòmic. I, finalment, en el cinquè i últim apartat es recullen les conclusions principals.

Dimensió i grau d'obertura de l'economia catalana

Actualment Catalunya compta amb 7,5 milions d'habitants, cosa que la situa com un país de dimensió mitjana dins de la Unió Europea. De fet, dels vint-i-vuit països actuals, n'hi ha quinze que la superen en nombre d'habitants i tretze que compten amb una població inferior (vegeu el gràfic 1). Entre els països amb una dimensió lleugerament superior a la de Catalunya es troben Suècia (9,6 milions) i Àustria (8,5 milions). En canvi, països com Dinamarca (5,6 milions) i Finlàndia (5,4 milions) tenen una població lleugerament inferior.

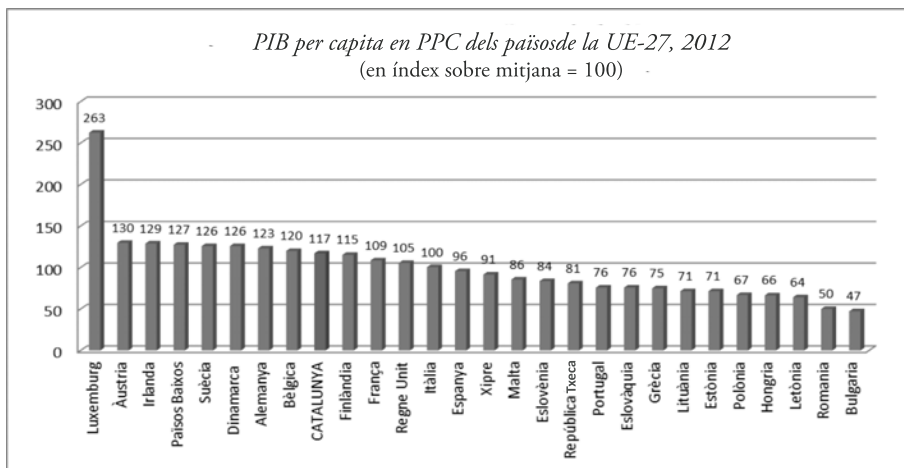
GRÀFIC I

FONT: Eurostat.

Una de les qüestions més debatudes és si la viabilitat econòmica d'un país depèn de la seva grandària. En aquest sentit, l'evidència demostra que no hi ha una correlació positiva entre aquestes dues variables. Així, entre els països de la Unió Europea que tenen un major nivell de PIB *per capita* se situen països amb un nivell de població similar o inferior a Catalunya. Tal com mostra el gràfic 2, a excepció d'Alemanya, els països amb un major PIB *per capita*, mesurat en paritat de poder de compra (PPC) i en índex sobre la mitjana de la UE-27 igual a 100, no són països amb un nivell de població molt elevat. En concret, les primeres posicions les encapçalen Luxemburg, amb un índex de 263, Àustria (130), Irlanda (129), els Països Baixos (127), Suècia (126), Dinamarca (126), Bèlgica (120) i Finlàndia (115). En canvi, països grans en població com Polònia o Romania se situen en les darreres posicions en termes d'activitat econòmica. Catalunya es troba en la novena posició en termes de PIB *per capita*, amb un índex de 117 en relació amb la mitjana UE-27 de 100.

GRÀFIC 2

FONT: Eurostat i Idescat.

De fet, el creixement econòmic d'un país es pot aconseguir per dues vies: o bé per una major dimensió del mercat interior, que seria el cas dels països grans, o bé per una major obertura comercial, la qual cosa succeiria en els països petits (Alesina et al., 2005). Així doncs, com més obert és un país menor és l'impacte de la seva dimensió sobre el creixement econòmic, i a mesura que augmenta la dimensió d'un país menor és l'impacte de la seva obertura comercial sobre el creixement econòmic.

També s'ha contrastat que la globalització afavoreix processos d'independència, ja que el benefici de disposar d'un mercat interior gran deixa de ser important si els països tenen un cert grau d'apertura comercial i, a la vegada, el cost de pertànyer a un estat gran, que governa d'una manera uniforme i homogènia tot el territori, sense tenir en compte les diferències territorials, genera uns costos en termes de benestar molt importants per als ciutadans. En canvi, els governs de països petits poden adaptar millor les seves polítiques a les necessitats del territori i a les preferències de la seva gent (Alesina i Spolaore, 2003) i genera, per tant, un guany de benestar.

En aquest sentit, cal tenir present que el sector exterior és un dels punts forts de l'economia catalana. Catalunya té un grau d'obertura comercial elevat (un 116,9% del seu PIB), en la línia d'altres economies petites i obertes d'Europa (taula 1).

Les dades dels comptes econòmics anuals elaborats per l'Idescat mostren que el 2016 el superàvit comercial de béns i serveis de l'economia catalana se situa en un 12,1 % del PIB. Aquest superàvit es desglossa en un 5,8 % del PIB que correspon als intercanvis amb l'estranger i un 6,3 % del PIB que correspon al superàvit obtingut amb els intercanvis amb la resta de l'Estat.

TAULA I

Principals indicadors comercials comparats (2016) (% sobre el pib)

	Saldo comercial	Grau d'obertura comercial
Irlanda	23,2	216,7
Catalunya*	12,1	116,9
Holanda	10,9	150,3
Alemanya	7,6	84,4
Espanya	2,9	63,2

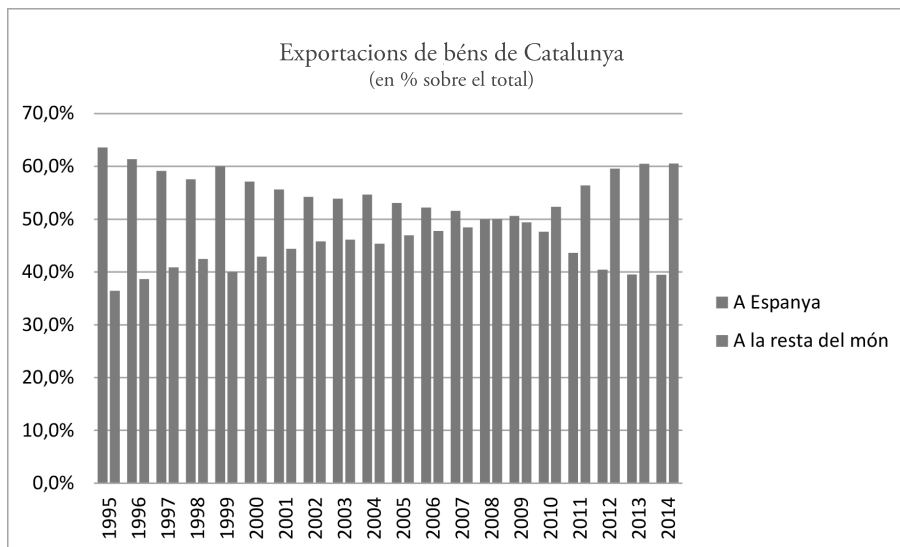
*El comerç de Catalunya inclou internacionals i interregionals. El grau d'obertura comercial correspon al 2011.

FONT: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda (2016): Trets de l'economia catalana.

L'evolució del saldo comercial ha experimentat canvis importants, especialment si es compara amb la situació existent l'any 2000. L'economia catalana ha millorat el seu superàvit comercial, des d'un 8 % del PIB l'any 2000 a un 12,1 % el 2015. Desagregant entre comerç internacional i comerç amb la resta de l'Estat, l'any 2000 Catalunya era deficitària en el comerç internacional (-4,6 % del PIB), mentre que el 2016 la situació és la inversa (superàvit del 5,8 % del PIB). En canvi, l'any 2000 Catalunya tenia un superàvit comercial amb la resta de l'Estat del 12,6 % del PIB, i en el 2016 aquest superàvit és del 6,3 %.

Pel que fa referència a les exportacions, és evident que una part important d'aquestes tenen com a destí el mercat espanyol, però aquesta dependència s'ha anat debilitant a conseqüència del procés de globalització i de la forta crisi econòmica soferta per Espanya, que ha provocat la recerca de nous mercats per part de les empreses catalanes. Així, mentre que l'any 1995 les vendes de béns cap a la resta d'Espanya suposaven el 63,5 % del total de les exportacions, el 2014 representaven el 39,5 % (gràfic 3).

GRÀFIC 3

Catalunya és, doncs, actualment, un país amb una dimensió i un grau d'obertura equiparable als que tenen les economies més avançades de la Unió Europea. La qüestió immediata que cal plantejar és en quina mesura un futur escenari d'independència de Catalunya augmentarà o reduirà aquestes relacions de comerç internacional.

Efectes de la independència sobre el comerç exterior

L'impacte de la independència de Catalunya sobre les relacions comercials exteriors dependrà de múltiples factors i també de l'escenari temporal que s'analitzi ja que, com és evident, les conseqüències ni seran de la mateixa índole ni intensitat a curt que a mitjà o llarg termini. Entre els aspectes que el poden condicionar destaquen l'anomenat «efecte frontera» en el cas del comerç amb Espanya, el boicot d'Espanya als productes catalans, la possibilitat que s'apliquin aranzels, la continuïtat de la moneda, la fugida d'empreses, així com l'impuls per part del govern del nou estat de polítiques que afavoreixin la competitivitat econòmica. A continuació s'analitzen de forma molt sintètica l'impacte de cadascun d'aquests factors i el seu impacte en les exportacions catalanes.

L'efecte frontera

L'efecte frontera es defineix com l'impacte que es produeix en el comerç com a conseqüència de l'existència d'una frontera, ja sigui en forma d'existència de barreres administratives i burocràtiques, de polítiques proteccionistes a cada costat de la frontera, de diferències culturals, en la llengua i en les preferències dels consumidors, l'ús de monedes diferents, l'orientació de les infraestructures de transport i comunicacions cap al comerç interior, les diferències en els sistemes reguladors, o l'existència de xarxes empresarials associatives i familiars.

Aquest és un efecte que ha generat un fort i controvertit debat i una àmplia literatura en l'àmbit del comerç internacional, ja que els resultats obtinguts en els múltiples estudis que existeixen no són concloents.¹

En el cas de Catalunya, alguns autors han pronosticat que, amb la seva independència d'Espanya, el comerç bilateral entre ambdós països seria equivalent al que avui té Espanya amb Portugal, és a dir, es reduiria quasi bé un 80 % i el comerç de Catalunya amb la resta del món només augmentaria un 10 % (Comerford i Rodríguez Mora, 2014, i Comerford, Myers i Rodríguez Mora, 2014). Aquest plantejament ha rebut nombroses crítiques, entre elles les d'Antràs, un dels economistes més citats en l'especialitat d'economia internacional. Considera l'autor que fins i tot en el cas que es produís una reducció del comerç, aquesta reducció no es produiria de manera immediata, sinó que seria un efecte a llarg termini. A més, hi afegeix que és molt impossible una reducció del comerç amb Espanya del 80 % i només un increment del 10 % amb la resta del món, atès que, si la davallada del comerç amb Espanya fos d'aquesta magnitud, és obvi que els empresaris catalans centrarien els esforços a la recerca de nous mercats, com va succeir amb la darrera crisi econòmica que va afeblir el mercat espanyol. Altres motius que cal tenir present són el fet que no existeixen friccions lingüístiques ni culturals amb la resta d'Espanya, per la qual cosa és difícil suposar que desapareixerien aquests vincles, ja que això suposaria una pèrdua de benestar no només per a Catalunya, sinó també per a Espanya.

¹ Per a una anàlisi més detallada, vegeu PALUZIE (2014).

Boicot a productes catalans

Un altre factor a considerar és la possibilitat que, per raons polítiques, la creació d'un nou estat comportés un boicot comercial per part d'Espanya als productes catalans. El boicot suposa la reducció d'exportacions cap al mercat espanyol, qüestió que preocupa les empreses catalanes, ja que, segons dades del 2014, Espanya absorbeix el 41 % de les exportacions, amb la conseqüent incidència sobre l'economia: reducció de la producció, del valor afegit i de l'ocupació.

No obstant això, els autors que han estudiat aquest tema consideren que cal tenir en compte diversos aspectes.

En primer lloc, assenyalen l'existència d'una alta probabilitat que el boicot sigui simètric, la qual cosa suposa que fins a un cert punt es podria compensar si se substituïssin les importacions de la resta de l'Estat per productes catalans. Ara bé, cal dir que residim en societats avançades en què les empreses i els consumidors prenen les seves decisions sobre la base de criteris racionals com són els de maximitzar beneficis i utilitats, respectivament, no a partir de venjances ni animadversions. En aquest sentit, suposar una dràstica reducció del consum de productes catalans a conseqüència d'un possible boicot és un supòsit poc probable.

En segon lloc, només un terç dels productes destinats al mercat espanyol són de consum, la resta són productes intermedis utilitzats en els processos de producció de les empreses espanyoles. Si aquestes deixen d'adquirir productes a Catalunya, els seus processos productius s'alterarien i haurien de buscar altres mercats que molt probablement no gaudirien de les característiques dels productes catalans ja sigui en termes de preu, qualitat o fins i tot de quantitat.

En tercer lloc, cal constatar que un boicot a productes catalans pot afectar la resta d'Espanya en la mesura que les empreses catalanes utilitzin *inputs* o productes intermedis provinents de la resta de comunitats autònomes.

I, finalment, un altre factor a considerar és que la major part de vendes de Catalunya a la resta de l'Estat procedeix d'empreses multinacionals, en les quals no és fàcil identificar quins dels seus productes s'han fabricat a Catalunya. A més, algunes d'elles tenen nacionalitat espanyola.

Segons Cuadras i Guinjoan (2012 i 2014), el boicot espanyol contra els productes catalans no és una amenaça rellevant ja que és poc probable perquè tot

boicot té costos per a ambdues parts, perquè és una forma poc efectiva d'aconseguir el seu objectiu, que és pressionar el Govern perquè modifiqui les actuacions que els boicotejadors consideren contràries als seus interessos, en aquest cas la independència de Catalunya. Fins i tot, si es produís abans d'aquesta, l'efecte podria tenir un caràcter contraproductiu perquè podria incrementar la voluntat independentista. Si es produís *a posteriori*, l'única finalitat seria la represàlia, però té l'inconvenient d'aconseguir una mobilització efectiva. I perquè l'experiència demostra que els boicots d'aquesta naturalesa tenen un abast molt limitat i es concentren en productes emblemàtics.

No obstant això, si se suposa l'existència d'un boicot als productes catalans, caldrà analitzar la intensitat que pot tenir i l'impacte que tindrà sobre l'activitat econòmica catalana. Guinjoan i Quadres (2011) analitzen, mitjançant les taules *input-output*, les possibles conseqüències d'un possible boicot comercial d'Espanya sobre el PIB de Catalunya. Presenten diferents escenaris de possibles reduccions de les exportacions catalanes a Espanya i el seu impacte sobre el PIB. A tall d'exemple, si el boicot provoqués una disminució d'un 40% dels productes de consum venuts al mercat espanyol i d'un 20% dels productes venuts a empreses, la disminució del PIB català seria del 4%. Per la seva part, Antràs i Ventura (2012) calculen també els efectes d'un possible boicot, suposant que els productes que no es poguessin vendre al mercat espanyol es podrien exportar a altres mercats internacionals reduint-ne el preu. Així, estimen la davallada del PIB català a partir de la conjugació de dues variables: la caiguda de vendes de Catalunya al mercat espanyol i la rebaixa del preu que haurien d'aplicar els empresaris catalans per exportar aquests productes que no són absorbits pel mercat espanyol cap a la resta del món. Fent la hipòtesi força creïble i suposant que el boicot comercial podria afectar el 20% dels productes catalans i que els seus preus s'abaixessin un 35% per poder vendre's a la resta del món, la davallada del PIB català seria només de l'1,6%.

Possibilitat d'aplicació d'aranzels

L'aplicació d'aranzels és un fet vinculat a la permanència de Catalunya dins la Unió Europea. Aquesta és una qüestió no prevista en els tractats i, per tant, els experts consideren que acabarà essent una decisió política. En aquest sentit, es poden plantejar diferents escenaris. El Consell Assessor per a la Transició Nacional

(CATN) (2014) en el seu informe sobre les vies d'integració de Catalunya a la Unió Europea estableix tota una sèrie d'escenaris que van des de la integració quasi bé automàtica fins a escenaris alternatius a la integració. A continuació n'especifiquem alguns.

Un primer escenari seria aquell que la integració de Catalunya a la Unió Europea podria ser més o menys immediata, però sense que hi hagués un trencament *de facto*. Aquest és l'escenari més favorable i força factible, ja que, atès que Catalunya fa trenta anys que pertany a la Unió Europea, compleix amb tots els requisits legals i la resta per poder-ne formar part. L'únic entrebanc que podria fer impossible aquest escenari és que Espanya o algun altre país, per motius purament polítics, exercís el dret a veto.

Un segon escenari és el que considera que Catalunya es quedés fora de la Unió Europea i que la seva reincorporació requerís un període considerable. En aquest cas, Catalunya podria establir, de manera transitòria fins a la seva integració comunitària, un acord bilateral amb la Unió Europea pel qual es garantís la lliure circulació de mercaderies, capitals i persones, sense cap mena de restricció ni duanera ni de cap altra mena. Aquest acord operaria des del primer dia de la independència i, *de facto*, suposaria que es manté el nivell d'integració econòmica actual. La diferència és que Catalunya no tindria participació a les institucions comunitàries i tampoc es veuria afectada pel pressupost comunitari. L'establiment d'aquest acord no requeriria la unanimitat dels estats membres, sinó la majoria qualificada (quinze estats i el 65% de la població). Per exemple, Suïssa té signat un acord de bilateralitat amb la UE.

Una altra alternativa consisteix que Catalunya quedés fora de la Unió Europea, però que signés l'adhesió a l'Associació Europea de Lliure Comerç (EFTA), a l'Espai Econòmic Europeu (EEE) i a l'espai Schengen. L'EFTA la integren països europeus que no formen part de la UE. En concret, Suïssa, Noruega, Islàndia i Liechtenstein. L'EFTA no és una unió duanera, perquè no hi ha un aranzel comú, sinó una zona de lliure comerç en la qual, a més, s'estableix la lliure circulació de persones, serveis, moviments de capital i protecció de la propietat industrial i intel·lectual. Excepte Suïssa, els altres tres països han signat un acord d'associació amb la Unió Europea pel qual es crea l'Espai Econòmic Europeu (EEE). Aquest acord permet que aquests estats participin del mercat interior europeu

i de les llibertats econòmiques sense formar part de la Unió Europea. Aquests països adopten, també, algunes polítiques i normatives europees com la lliure competència, la protecció als consumidors i la referent a temes mediambientals, entre d'altres. I a la vegada s'han signat importants acord de cooperació en àmbits com la recerca i el desenvolupament. Per poder formar part de l'EEE primer s'ha de ser membre de l'EFTA. Cal tenir present que Àustria, Finlàndia i Suècia es van unir a l'EEE abans de ser admesos a la Unió Europea, el 1995. Així doncs, en aquest escenari, Catalunya hauria de sol·licitar primer formar part de l'EFTA i després podria ser membre de l'EEE. Cal assenyalar que aquesta adhesió hauria de ser ràpida i senzilla, ja que Catalunya és un país similar als actuals integrants tant en termes de grandària com de desenvolupament econòmic i apertura a l'exterior i, a més, Catalunya disposa d'un marc normatiu totalment alineat amb el comunitari.

En definitiva, la permanència o no a la UE és un tema polític, i hi ha un ampli debat en què es contemplen diversos escenaris: integració plena i ràpida, acords bilaterals, integració a l'EFTA i a l'Espai Econòmic Europeu, però cal tenir en compte, com assenyala Puig (2014), que actualment els principals països de la Unió Europea tenen importants interessos econòmics a Catalunya i això pot fer que sigui la mateixa Unió Europea qui tuteli el procés. Les raons són senzillament per salvaguardar els interessos econòmics de les empreses europees multinacionals radicades a Catalunya, per garantir la recuperació dels crèdits atorgats al sector públic i privat espanyol per part de bancs comunitaris i per evitar una desestabilització financera de l'eurozona. Per tant, la millor opció per a l'eurozona i la mateixa Unió Europea és que Catalunya continuï dins de l'eurosistema. En aquest mateix sentit, Castells (2014) assenyala que, si la independència esdevingués inevitable, l'objectiu de la Unió Europea seria intentar que aquesta es produís amb els menys danys possibles i deixant les coses amb els mínims canvis respecte a com estan en l'actualitat. Fins i tot en el supòsit que Catalunya deixés de ser membre temporalment de la Unió Europea, des del punt pràctic les coses podrien continuar essent força iguals a la situació actual.

Continuïtat de la moneda

Pel que fa a la continuïtat de la moneda, cal assenyalar que hi ha un ampli consens social a considerar que una Catalunya independent hauria de continuar

mantenint l'euro com a moneda oficial, donat que no fer-ho i optar per una moneda pròpia tindria importants costos a curt termini. En concret, establir una moneda pròpia suposaria uns costos d'adaptació importants com els canvis de bitllets i monedes, la definició dels preus en la nova moneda, canviar els contractes vigents i, sobretot, la possibilitat que hi hagi una fuga de capitals cap a altres entitats de fora de Catalunya, davant una possible devaluació de la nova moneda, i problemes per a les empreses a accedir al crèdit. En aquest sentit, atès que la mateixa independència comportaria incerteses i costos de transició, és desitjable mantenir en el procés de transició la màxima continuïtat i certesa en totes aquelles variables econòmiques que incideixen en el creixement econòmic d'un país, com ara la moneda.

Així doncs, una Catalunya independent hauria de continuar tenint l'euro com a unitat monetària. La qüestió és si això és possible. La resposta és totalment afirmativa en tots els casos. Així, fins i tot en el pitjor dels escenaris de futur en el qual Catalunya no formi part de la Unió Europea, Catalunya, com a estat propi, podria continuar utilitzant l'euro com a moneda oficial. De fet, el món està ple de països que utilitzen les monedes d'altres països. Per exemple, Equador, Panamà i les Bahames, entre molts d'altres, fan servir el dòlar nord-americà sense que els Estats Units ho puguin impedir. A Europa, per exemple, hi ha països com Andorra, Mònaco i Montenegro que utilitzen l'euro sense formar part ni de l'eurozona ni de la Unió Europea. Com que no hi ha manera d'evitar que un país utilitzi la moneda que més li convingui, les amenaces que Catalunya serà expulsada de l'euro no tenen cap mena de sentit.

Per tant, la continuïtat de l'euro com a moneda oficial està totalment garantida. Com assenyala Galí (2014): «Tot fa predir que una Catalunya independent continuaria utilitzant l'euro com a moneda oficial i formaria part de l'eurozona, ja sigui amb continuïtat o establint un període de transició en què *de facto* estaria dins de la zona euro. Escenaris de confrontació són del tot irracionals, ja que incrementarien els costos per a totes les parts i només respondria a una actitud de càstig, difícilment justificable.»

Deslocalització d'empreses

És obvi que les empreses tenen la voluntat d'actuar dins d'un marc de plena estabilitat política, econòmica i social i que la incertesa i inseguretat jurídica són factors que poden incidir en la deslocalització. Per tant, és molt important que el procés es desenvolupi de forma pacífica, democràtica i amb voluntat de ser membre de la Unió Europea per tal de reduir al màxim la incertesa i garantir la seguretat jurídica. És evident que en l'etapa de transició cap a un nou escenari polític existiran costos derivats de la incertesa i la inestabilitat, però la magnitud d'aquests dependrà de com es desenvolupi el procés. En un escenari com l'escocès, amb acord polític i un full de ruta pactat, aquests riscos es minimitzen, però en un escenari de confrontació aquests riscos augmenten de manera significativa en funció del grau de bel·ligerància.

Ara bé, en una etapa posterior en la qual s'hagin superat els períodes transitoris i s'hagin esvaït les inestabilitats polítiques, és raonable suposar que no hi ha cap motiu per a la deslocalització d'empreses; ans al contrari, el fet de disposar de les eines polítiques que proporciona un estat fa que el govern del nou estat català pugui emprendre polítiques i mesures que afavoreixin la creació de noves empreses i també la captació d'empreses estrangeres. Com argumenten Antràs i Ventura (2012) i Raventós (2014), la independència és una gran oportunitat per fer unes polítiques econòmiques i fiscals més favorables al teixit productiu català i per incentivar la localització de noves empreses a Catalunya.

En aquest sentit, el govern del nou estat haurà d'impulsar els factors que de manera directa incideixen en la creació de noves empreses i en la captació d'inversió estrangera com són, entre d'altres, la dotació de recursos físics (matèries primeres, localització geogràfica, xarxa d'infraestructures, xarxa de telecomunicacions, dotació tecnològica, etc.), recursos humans (personal altament qualificat), entorn innovador (disponibilitat de centres de recerca, universitats i escoles de negoci), factors culturals (cultura empresarial, qualitat de vida, idioma, sensibilitat del país receptor davant d'inversions estrangeres), característiques dels mercats (dimensió, creixement i accés), estabilitat política i social i polítiques econòmiques favorables (administratives, fiscals, barreres comercials, mercat laboral).

El desenvolupament d'aquestes polítiques és totalment possible si Catalunya esdevé un estat independent, atès que, d'una banda, la Generalitat disposarà d'un

major volum de recursos i, d'altra banda, d'un poder de decisió sobre aquestes polítiques que actualment no té.

Efectes de la independència sobre les finances de la Generalitat de Catalunya

Actualment, la situació econòmica de la Generalitat de Catalunya és de greu insuficiència financera i de gran dependència del Govern espanyol, degut al mal disseny del model de finançament autonòmic, a la seva implementació, al repartiment dels objectius de dèficit públic i als mecanismes financers que ha creat l'Estat com el Fons de Liquiditat Autonòmica (FLA) o el fons per a proveïdors. La conjugació d'aquests elements fa que la Generalitat pateixi un ofec financer que la limita a l'hora d'emprendre polítiques de despesa.

És obvi que la creació d'un nou estat suposarà un canvi tant en termes de majors ingressos com sobretot de major capacitat de decidir sobre les polítiques públiques, ja siguin d'ingressos o de despeses. Per analitzar els efectes quantitius de la independència sobre les finances de la Generalitat del nou estat català, es parteix dels treballs realitzats per Bosch i Espasa (2012, 2014). Les autores estimen, a partir dels estudis de les balances fiscals realitzades per la Generalitat de Catalunya, els ingressos fiscals que tindria Catalunya com a estat, si no hi hagués una part que revertís a l'Estat espanyol, i també les despeses addicionals que hauria d'afrontar Catalunya com a estat, ja sigui perquè haurà d'assumir noves competències, com el sistema de la seguretat social, o perquè com a nou estat les hagués d'implantar, com per exemple les despeses en representació exterior.

Per estimar tant els ingressos com les despeses addicionals que la Generalitat tindria si Catalunya fos un estat propi, és més adequat analitzar un període ampli de temps, degut a l'impacte que la conjuntura econòmica pot tenir en un any determinat, per aquest motiu s'analitza el període 2006-2011.

Ingressos addicionals de la Generalitat de Catalunya com a estat

Per estimar l'import dels ingressos addicionals que tindria la Generalitat si Catalunya esdevingués un nou estat, es parteix de dues hipòtesis. En primer lloc, se suposa que es manté l'actual sistema fiscal, és a dir, la mateixa tipologia d'impostos i estructura fiscal i, en segon lloc, que es manté el mateix nivell de pressió fiscal.

En aquest context, els ingressos addicionals que obtindria Catalunya estarien constituïts pels impostos generats al territori català i que actualment recapta l'Estat espanyol, menys les transferències de recursos que fa l'Estat a la Generalitat i als ens locals, ja que aquestes, lògicament, deixarien d'atorgar-se.

La taula 2 mostra el detall dels ingressos addicionals que obtindria Catalunya. Es comptabilitzen els ingressos impositius; els ingressos d'organismes autònoms, agències estatals i altres organismes públics; els ingressos de la Seguretat Social, i els ingressos de les empreses públiques (Ports de l'Estat i AENA).

Per a l'any 2006 s'estimen uns ingressos addicionals de 49.270 milions d'euros, que s'incrementen fins a 53.915 en el 2007, any a partir del qual s'inicia una tendència decreixent amb un mínim de 40.877 milions d'euros en el 2009. L'any 2010 es recuperen fins als 44.636 milions, i el 2011 els ingressos addicionals estimats se situarien en 45.317 milions.

TAULA 2

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Impostos directes	17.676	20.809	15.750	11.715	12.989	11.517
IRPF	9.488	11.024	9.587	6.901	8.941	7.553
Imp. de societats	7.836	9.358	5.756	4.393	3.573	3.660
Imp. renda no residents	275	341	317	329	368	281
Quotes de drets passius	77	86	90	92	106	23
Impostos indirectes	9.688	9.623	7.876	6.014	10.573	7.285
IVA	7.204	6.850	5.208	3.615	8.064	5.468
Imp. especials	1.916	2.183	2.089	1.863	1.931	1.200
Imp. sobre primes d'assegurances	286	290	305	304	304	345
Tràfic exterior	281	300	273	231	268	270
Cotització i exacció de sucre i isoglucosa	1	-	1	1	6	2
Taxes i altres ingressos	738	757	1.201	2.191	1.612	1.123
Ingressos d'organismes autònoms, agències estatals i altres organismes públics	224	231	250	270	206	209
Ingressos per cotitzacions a la Seguretat de Societat	22.890	24.573	25.590	24.908	24.663	24.604
Altres ingressos de la Seguretat Social	351	275	293	312	295	257
Ingressos empreses públiques	700	799	812	783	790	704
SUBTOTAL	52.267	57.067	51.772	46.193	51.127	45.699
(-) Menys transferències a administracions públiques	2.997	3.152	4.852	5.613	6.764	- 382
TOTAL	49.270	53.915	46.920	40.877	44.3630	45.317

Tal i com es pot observar en la taula 2, els ingressos de la Seguretat Social per cotitzacions socials són els més importants en termes quantitius, ja que suposen més del 50 % dels ingressos addicionals que obtindria la Generalitat. Seguidament es troben els recursos generats per l'IRPF, l'IVA i l'impost de societats. Amb xifres del 2011 i obviant les cotitzacions socials, aquests ingressos addicionals suposen multiplicar per 2,5 els ingressos tributaris de la Generalitat.

Despeses addicionals de la Generalitat de Catalunya com a estat

Si Catalunya fos un estat, la Generalitat hauria d'assumir una sèrie de competències que actualment encara no estan descentralitzades o que són pròpies d'un estat.

Així doncs, en aquest apartat s'estima l'increment de la despesa que suposaria per a la Generalitat el fet d'assumir totes aquestes funcions. Per a això s'ha partit també de les estimacions de l'estudi de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2011 realitzat per la Generalitat, atès que proporcionen una informació molt detallada del volum i la composició d'aquestes despeses realitzades a Catalunya i de les despeses que no realitzant-se directament en la geografia catalana poden beneficiar els catalans. En aquest cas, s'assumeix la hipòtesi que es manté el mateix nivell de despesa i de serveis públics que actualment realitza l'Estat espanyol. Òbviament, una Catalunya independent no hauria d'assumir aquestes pautes de despesa pública, però com a exercici d'estimació sembla adequat establir aquest tipus d'hipòtesi.

Per comptabilitzar les despeses addicionals que hauria d'efectuar la Generalitat, per a cada programa de despesa del pressupost de l'Estat espanyol, s'analitza si la Generalitat com a govern d'un estat independent hauria d'assumir-lo o no i, en el cas de fer-ho, en quina mesura. Cal assenyalar que molts serveis realitzats actualment per l'Estat espanyol no els hauria d'assumir la Generalitat perquè aquesta ja disposa d'aquests serveis, i actualment hi ha un clar solapament i duplicació de serveis.

Dins de les funcions pròpies que realitza l'Estat espanyol i que hauria d'assumir la Generalitat es troben els serveis públics bàsics, com són justícia, defensa, seguretat ciutadana, institucions penitenciàries i política exterior. En aquest cas s'ha considerat que la Generalitat haurà de dur a terme la mateixa despesa que la que fa l'Estat en aquests serveis.

Un segon grup de polítiques que hauria d'assumir la Generalitat són les relacionades amb la protecció i la promoció social. Dins d'aquesta gran rúbrica es troben els programes de pensions (a funcionaris de l'Estat, de guerra, no contributives, etc.), serveis socials i promoció social, foment de l'ocupació, accés a l'habitatge i foment de l'edificació, i gestió i administració de la seguretat social. És important destacar que en aquest punt s'ha fet la hipòtesi que la Generalitat assumeix tots els compromisos contrets per l'Estat espanyol amb tots aquests col·lectius. Es tracta de programes que la majoria s'articulen en forma de transferències directes, per aquest motiu, s'ha considerat que la despesa addicional és la quantia d'aquestes transferències en el període estudiat.

Un tercer grup de polítiques de despesa que fa l'Estat són les vinculades a la sanitat, l'educació i la cultura. Donat que es tracta de competències totalment traspasades a la Generalitat, no té sentit tenir comptabilitzar el cost que actualment continua fent l'Estat en aquests àmbits.

En quart lloc, se situen les polítiques de caràcter econòmic, en les quals es troben actuacions referents als diferents sectors econòmics, les infraestructures, el transport i les accions vinculades a la recerca, el desenvolupament i la innovació. En aquest cas, s'ha comptabilitzat la despesa que l'Estat realitza directament a Catalunya.

Finalment, resta el grup de polítiques catalogades com a actuacions de caràcter general dins de les quals hi ha els programes d'alta direcció, serveis de caràcter general, administració financera i tributària, transferències a altres administracions públiques i deute públic. Pel que fa a les transferències a altres administracions, cal només comptabilitzar com a despesa addicional les transferències que l'Estat atorga als ens locals catalans. En relació amb els interessos del deute públic, s'ha considerat que Catalunya hauria de fer-se càrrec d'una part d'aquest cost financer que té l'Estat espanyol, ja que s'ha suposat que heretaria un percentatge de l'endeutament espanyol. En concret, es computa una part d'aquests interessos en funció del pes de les despeses de l'Estat fetes a Catalunya en el període 2002-2005 sobre el total del cost financer anual del deute. És a dir, es considera que només s'assumeix el deute corresponent a la despesa realitzada directament a Catalunya en el període 2002-2005, atès que aquests interessos són fruit d'una despesa que es va produir en el passat.

A part de la despesa de l'Estat, s'ha comptabilitzat també la despesa que fan altres organismes i entitats públics estatals. En concret, del conjunt de l'amalgama d'organismes autònoms, agències estatals i altres organismes públics s'han considerat els necessaris per configurar un estat propi.

Una tercera administració que cal considerar és la Seguretat Social i els seus organismes. Actualment, aquesta Administració està totalment centralitzada i, per tant, cal estimar la despesa que suposaria l'assumpció per part de la Generalitat d'aquesta competència. S'ha partit de la hipòtesi que es mantindria l'actual nivell de prestacions i, per tant, l'actual nivell de despesa. Això vol dir computar la quantia actual de les prestacions econòmiques que realitza la Seguretat Social a Catalunya.

Finalment, s'inclouen les empreses públiques destinades a la creació de grans projectes d'inversió i que contribueixen a incrementar de manera significativa l'estoc de capital públic: AENA, Aigües de la Conca de l'Ebre (ACESA), Aigües de la Conca del Mediterrani (AQUAMET), Depuradora del Baix Llobregat, Canal Segarra-Garrigues, Gestor d'Infraestructures Ferroviàries (GIF/Adif), Ports de l'Estat, Societat Estatal d'Infraestructures Agràries del Nord-est, SA, Societat Estatal d'Infraestructures de Transport Terrestre (SEITTSA). En aquest cas, s'ha considerat que l'augment de despesa per a la Generalitat es correspondria amb les inversions directes d'aquestes empreses a Catalunya. Per tant, es comptabilitzen les inversions realitzades del 2006 al 2011.

En la taula 3 es mostra el resultat de l'estimació seguint els criteris esmentats. Tal com es pot comprovar, entre l'any 2006 i 2011 les despeses addicionals que hauria d'assumir la Generalitat van augmentar de manera considerable en passar dels 30.304 milions d'euros l'any 2006 als 35.507 milions d'euros l'any 2011. Les principals causes de l'increment d'aquesta despesa van ser l'augment de recursos que va necessitar el Servei Públic d'Ocupació per fer front al pagament de les prestacions d'atur i la política expansiva que es va realitzar el 2009 i 2010 per lluitar contra la crisi econòmica. Així doncs, la despesa a assumir varia en funció de l'any depenent de la política de l'Estat, ja que es parteix de la hipòtesi que es manté el seu mateix nivell i estructura de despesa i de serveis públics. Òbviament, ja s'ha dit que una Catalunya independent no hauria per què seguir aquestes pautes de despesa pública.

TAULA 3

Polítiques de despesa de l'Estat	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Serveis públics bàsics	1.957	2.147	2.245	1.651	1.523	1.774
Justícia	142	104	99	82	85	123
Defensa	1.225	1.328	1.406	1.332	1.243	1.206
Seguretat ciutadana i institucions penitenciàries	468	585	605	99	83	312
Política exterior	122	130	135	138	112	133
Actuacions de protecció i promoció social	1.081	1.166	1.153	894	807	291
Pensions	794	832	875	558	557	0
Serveis socials i promoció social	72	104	111	101	45	70
Foment de l'ocupació	2	2	2	0	0	
Accés a l'habitatge i foment de l'edificació	207	224	160	231	202	202
Gestió i administració de la Seguretat Social	6	4	5	4	4	19
Protecció de béns públics de caràcter preferent	116	131	155	177	151	283
Sanitat (assistència hospitalària FFAA)	37	40	38	38	31	33
Educació (beques)	79	91	117	139	120	250
Cultura	0	0	0	0	0	0
Actuacions de caràcter econòmic	1.406	1.604	1.850	2.425	1.348	982
Agricultura, pesca i alimentació	78	62	86	144	48	34
Indústria i energia	7	8	27	42	70	37
Comerç, turisme i pimes	17	15	14	13	13	16
Subvencions al transport	382	242	263	353	217	193
Infraestructures	689	980	1.147	1.387	703	442
Investigació, desenvolupament i innovació	225	290	306	479	281	245
Altres actuacions de caràcter econòmic	8	7	7	7	16	15
Actuacions de caràcter general	3.992	4.245	4.433	4.619	4.982	4.918
Alta direcció	0	0	0	0	0	0
Serveis de caràcter general	0	0	0	0	0	0
Administració financera i tributària	0	0	0	0	0	0
Transferències a altres administracions públiques (a EELL)	2.474	2.825	2.879	2.894	2.537	2.521
Interès del deute públic	1.518	1.420	1.554	1.725	1.884	2.397
TOTAL ESTAT	8.551	9.294	9.836	9.767	8.811	8.248

TAULA 3 (continuació)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Organismes i entitats públiques						
Agència estatal de l'Administració Tributària	212	224	239	236	235	450
Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC)	97	114	59	187	173	124
TOTAL ORGANISMES I ENTITATS PÚBLICS	309	338	298	423	408	574
Seguretat Social i els seus organismes						
TGSS i entitats gestores	15.037	16.203	17.142	18.076	19.108	20.202
Mútues AT i MP	1.053	1.294	1.580	1.434	1.374	1.332
Servei Públic d'Ocupació	3.383	3.596	4.167	6.617	6.170	6.186
Fondo de Garantía Salarial	93	109	132	174	279	363
Mutualidad General Judicial	8	8	9	10	10	9
Instituto Social de las Fuerzas Armadas	22	22	23	24	24	22
Mutualidad General de Funcionarios Civiles del Estado	125	132	136	141	143	138
Pensions classes passives						1.009
TOTAL SEGURETAT SOCIAL	19.721	21.364	23.189	26.476	27.107	29.261
Empreses públiques de caràcter inversor						
AENA	485	723	686	554	239	138
Aigües de la Conca de l'Ebre (ACESA)		28	57	84	6	77
Aigües de la Conca del Mediterrani (AQUAMET)	3	1	4	17	36	61
Depuradora del Baix Llobregat	41	0	0	0	2	
Canal Segarra-Garrigues					66	
Gestor d'Infraestructures Ferroviàries (GIF/Adif)	905	826	930	1.134	1.180	792
Ports de l'Estat	250	162	170	147	135	147
Societat Estatal d'Infraestructures Agràries del Nord-est SA	39	20	19	12	3	5
Societat Estatal d'Infraestructures de Transport Terrestre (SEITTSA)		88	150	257	288	209
TOTAL EMPRESES PÚBLIQUES INVERSORES	1.723	1.848	2.016	2.205	1.955	1.424
TOTAL DESPESES ADDICIONALS	30.304	32.844	35.339	38.871	38.282	39.507

Guany fiscal

El guany fiscal en termes de finances públiques

Una vegada comptabilitzats els ingressos i les despeses addicionals que tindria Catalunya com a estat es pot estimar el guany fiscal com la diferència entre aquests dos conceptes. La taula 4 mostra com els ingressos addicionals superen cada any les despeses en tot el període analitzat. El saldo de les finances públiques (guany que obtindria Catalunya com a estat independent) varia en funció de la conjuntura econòmica. Així, es constata que els anys 2006 i 2007 el guany fiscal s'eleva a 18.966 milions d'euros i 21.071 milions d'euros, respectivament. Era un període de bonança econòmica i, per tant, els ingressos fiscals van ser superiors. En canvi, posteriorment, el guany disminueix per la crisi econòmica, i és d'11.581 milions d'euros el 2008, de 2.007 milions el 2009 i de 6.081 milions el 2010. Aquest comportament és conseqüència, bàsicament, de la caiguda dels ingressos impositius i de l'augment de les despeses vinculades a les prestacions d'atur i a les mesures anticíclics que va prendre el Govern central espanyol. La mitjana del període 2006-2011 pot expressar millor la tendència estructural, la qual és d'11.198 milions en euros constants de 2011 i representa un guany fiscal al voltant del 6% del PIB.

Ara bé, al guany anterior derivat dels ingressos i de les despeses directes s'hi ha d'afegir el guany de deixar de participar en el finançament de la càrrega que suposa el dèficit pressupostari de l'Estat. L'existència d'un dèficit pressupostari implica que el sector públic s'endeuta i que aquest deute, més tard o més d'hora, s'ha de tornar mitjançant els impostos que paguen els contribuents. Per tant, el dèficit d'avui suposa més impostos demà. Si quan es calcula el saldo de la balança fiscal aquesta càrrega del dèficit pressupostari es té en compte, també ara s'ha de tenir en compte com una càrrega que es deixa d'assumir amb la independència.

TAULA 4

	Euros corrents						Mitjana del període 06-11*	% s/ PIB
	2006	2007	2008	2009	2010	2011		
1. Ingressos addicional	49.270	53.915	46.920	40.877	44.363	45.317	47.509	24,4
2. Despeses addicionals	30.304	32.844	35.339	38.871	38.282	39.507	36.311	18,6
3. GUANY FISCAL	18.966	21.071	11.581	2.006	6.082	5.810	11.198	5,8
Desaparició de la participació en el dèficit del Govern espanyol (**)	-4.486	-5.249	5.624	15.618	10.708	7.184	4.370	2,2
GUANY FISCAL TOTAL (3+4)	14.480	15.822	17.205	17.624	16.790	12.994	15.568	8,0

*Euros constants de 2011

Per tant, als guanys directes s’hi ha de sumar el guany de no haver d’assumir la participació en el dèficit pressupostari estatal i, per tant, la seva càrrega financera futura. Això fa que de mitjana el guany fiscal anual passi de ser 11.198 milions d’euros a 15.568 milions d’euros, que suposa un 8% del PIB català.

Aquestes xifres mostren la capacitat d’autofinançament del Govern de Catalunya i la seva capacitat per poder no només mantenir l’actual estat del benestar, sinó fins i tot per incrementar-lo.

L’impacte econòmic del guany fiscal de la independència

Un aspecte que cal considerar és l’anomenat «efecte multiplicador» de la despesa pública, que es defineix com el conjunt d’increments que es produeixen en el PIB d’una economia com a conseqüència d’un augment extern del consum, la inversió o la despesa pública. Pel que fa a Catalunya, aquest efecte multiplicador provindrà de dos factors: de la despesa addicional que haurà de realitzar la Generalitat derivada de la creació de noves estructures d’estat i del mateix guany fiscal.

Pel que fa a l’efecte multiplicador de la despesa addicional, cal tenir present que no tota és susceptible de generar un efecte multiplicador. Així, les transferències a determinats col·lectius no en tindran, ja que tan sols es produeix un canvi d’administració pagadora. Per contra, on sí que hi haurà efecte multiplicador és en la creació d’estructures d’estat que ara no existeixen o que s’haurien de reforçar. A títol d’exemple, seria el cas de la creació d’un possible cos diplomàtic, d’òrgans reguladors o del banc central català.

Pedrol (2014) evidencia que actualment Catalunya en relació amb altres països europeus de població i renda similars té un sector públic poc dimensionat. Segons aquest autor, la creació d'estructures d'estat per part d'una futura Catalunya independent suposaria un increment de treballadors en el sector públic d'entre 51.000 i 71.000, que s'han de sumar als actuals 160.925 treballadors de la Generalitat, cosa que representa un increment d'entre el 32 % i el 44 %, respectivament. Les seves estimacions es basen a atribuir a Catalunya un percentatge d'entre el 16 % i el 19 %, pes poblacional i del PIB, respectivament, dels treballadors que actualment ocupa el Govern central en estructures d'estat i que caldrà crear de nou o reforçar en el cas d'una Catalunya independent.

Òbviament, és desitjable que l'Administració de Catalunya sigui més eficient que l'espanyola i, per tant, es podria considerar una proporció fins i tot inferior al 16 %, però també és cert que un país més petit té menys economies d'escala.

A més a més de l'efecte multiplicador de la despesa addicional, cal també considerar l'impacte que la generació d'aquesta activitat econòmica addicional i ocupació provocarien sobre la recaptació dels grans impostos: IRPF, IVA i impost de societats.

D'altra banda, i tal com s'ha avançat, el guany fiscal de la independència de Catalunya també tindria un efecte multiplicador sobre l'economia catalana. El guany fiscal es podria dedicar a incrementar la despesa pública i/o a reduir els impostos. L'increment de la despesa pública (o la reducció d'impostos), com acabem de dir, augmentaria el consum o/i la inversió, la qual cosa generaria un efecte positiu sobre l'economia, incrementant la seva capacitat productiva i creant nous llocs de treball. Tindria, per tant, un efecte multiplicador sobre l'economia superior a l'impacte inicial del guany fiscal.

Cal tenir també en compte que aquest efecte multiplicador dependria òbviament de l'ús que es faci d'aquest guany fiscal. Per exemple, Pons i Tremosa (2005) van suposar que els recursos provinents de la desaparició del dèficit fiscal de Catalunya es dedicaven a la inversió en infraestructures, i posteriorment

analitzaven el seu impacte sobre l'economia catalana. Els resultats obtinguts mostren que si en tots els anys del període 2002-2010 el dèficit fiscal de Catalunya amb l'Estat espanyol s'hagués reduït en un 1 % del PIB català, en el 2010 el PIB català *per capita* hauria estat un 9,8 % major, amb una reducció equivalent al 3 % del PIB català, el 2010 el PIB català *per capita* s'hauria incrementat en un 32,1 % i, finalment, amb una reducció del 5 % del PIB català, el 2010 el PIB català *per capita* hauria augmentat en un 58,3 %.

L'impacte econòmic del poder de decisió

La capacitat de disposar de poder de decisió sobre els instruments de les diferents polítiques econòmiques té una incidència decisiva sobre el creixement econòmic. Tal com assenyala Castells (2014), un dels problemes greus que té l'economia catalana ha estat el fet que les decisions que ha pres el Govern de l'Estat espanyol no han respost a les necessitats de la societat catalana, sinó tot el contrari. Un clar exemple d'aquest fet és la política d'infraestructures. El model pel qual s'ha optat és per una concentració del poder econòmic i polític a Madrid, i això s'ha afavorit amb un disseny d'infraestructures totalment radial i centralista (Bel, 2010). No s'ha optat per un model de doble capitalitat (la política i l'econòmica) en què Barcelona es convertís en la capital del Mediterrani.

A més, en els darrers anys hi ha hagut un fort procés recentralitzador, fet que ha reduït encara més l'escàs marge de maniobra de la Generalitat per poder emprendre polítiques pròpies. Aquesta manca de poder de decisió ha estat una llosa pel creixement econòmic perquè ha reduït de manera important el seu potencial. El fet que una Catalunya independent pogués dissenyar les seves pròpies polítiques, fiscal, laboral, financera, d'infraestructures, educativa, etc., sens dubte és un benefici intangible que tindria una repercussió directa en el PIB català. Òbviament, dependria de com es dissenyessin, però només pel fet d'adequar-les a les necessitats del territori ja seria un factor de millora considerable.

Conclusions

El present treball ha demostrat que Catalunya és completament viable des d'un punt de vista econòmic com a estat independent. Catalunya té una estructura productiva diversificada, és una economia oberta al món, amb un elevat nivell d'exportacions, que atrau inversió, amb centres de recerca rellevants, amb una geografia favorable i amb un teixit empresarial emprenedor. Per tant, és lògic que en aquest punt hi hagi una gran unanimitat entre els economistes a considerar que Catalunya no és que només sigui perfectament viable, sinó que pel seu potencial se situaria en la part alta dels rànquings internacionals que mesuren la situació econòmica dels països.

A més a més, amb la independència desapareixeria l'elevat dèficit fiscal que pateix Catalunya amb l'Administració central espanyola, la qual cosa generaria un guany fiscal important, que tindria un efecte positiu sobre l'economia catalana. Un altre aspecte a considerar és el fet que una Catalunya independent podria establir les polítiques econòmiques més adequades a les preferències dels ciutadans i a l'estructura econòmica del país. A dia d'avui no hi ha cap estudi seriós que demostrï la inviabilitat econòmica d'una Catalunya independent.

Ara bé, és evident que un procés de transició cap a la creació d'un nou estat pot comportar certs costos a curt termini vinculats a les incerteses del mateix procés, però no tenen per què mantenir-se en el mitjà i llarg termini, ans al contrari. Tot i així, els costos associats a la transició dependran en gran mesura de quina sigui l'actuació del Govern espanyol en relació amb aquesta qüestió. Una actitud cooperativa i de col·laboració reduiria tots aquests costos i faria el procés més ràpid i senzill. Per contra, una actitud de confrontació faria el procés més difícil, més complicat i més costós per als dos estats. En concret, una situació de conflicte generaria tant per a Catalunya com per a Espanya una situació més costosa que podria arribar a tenir importants efectes negatius sobre les economies de tots dos territoris.

En definitiva, es tracta d'una qüestió política, i com a tal s'ha de resoldre.

Bibliografia

- ALESINA, A.; SPOLAORE, E. (2003). *The size of nations*. Cambridge: The MIT Press.
- ALESINA, A.; SPOLAORE, E.; WACZIARG, R. (2005). «Trade, growth and the size of countries». A: AGHION, P.; DURLAUF, S. (ed.). *Handbook of economic growth*. Vol. 1B. Amsterdam: Elsevier.
- ANTRÀS, P.; VENTURA, J. (2012). «Dos més dos són mil». *Wilson Initiative* [en línia] (23 novembre). <<http://www.wilson.cat/en/mitjans-escrits/articles-dels-membres/item/216-dos-més-dos-són-mil-els-efectes-comercials-de-la-independència.html>>.
- BEL, G. (2010). *España, capital París*. Barcelona: Destino.
- BOSCH, N. (2013). *Anàlisi econòmica del procés d'independència de Catalunya*. Barcelona: Fundació Josep Irla.
- BOSCH, N.; ESPASA, M. (2012). *Viabilitat de Catalunya com a estat: Anàlisi de la hisenda pública*. Barcelona: Fundació Catdem.
- (2014). «La viabilidad económica de una Cataluña independiente». *Revista de Economía Aplicada*, 64, p. 135-162.
- CASTELLS, A. (2014). «Sis comentaris sobre la viabilitat econòmica de la independència i dos aclariments previs». A: *Economia de Catalunya: Preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la independència*. Barcelona: Col·legi d'Economistes de Catalunya: Profit, p. 29-49.
- CONSELL ASSESSOR PER A LA TRANSICIÓ NACIONAL (CATN) (2014). *Les vies d'integració de Catalunya a la Unió Europea*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Informe núm. 6.
- CUADRAS, X.; GUINJOAN, M. (2012). «Una aproximació a l'impacte sobre el VAB català de la reducció dels fluxos comercials entre Catalunya i la resta d'Espanya». *Revista Econòmica de Catalunya*, 65, p. 48-59
- (2014). «Independència i boicot». A: *Economia de Catalunya: Preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la independència*. Barcelona: Col·legi d'Economistes de Catalunya: Profit, p. 179- 188.

- GALÍ, J. (2014). «Dins o fora de l'euro». A: *Economia de Catalunya: Preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la independència*. Barcelona: Col·legi d'Economistes de Catalunya: Profit, p. 81-90.
- PALUZIE, E. (2014). *Podem! Les claus de la viabilitat econòmica de la Catalunya independent*. Barcelona: Rosa dels Vents.
- PEDROL, J. (2014). «Estructures d'estat i impacte en l'ocupació». A: *Economia de Catalunya: Preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la independència*. Barcelona: Col·legi d'Economistes de Catalunya: Profit, p. 115-128.
- PONS, J.; TREMOSA, R. (2005). «Macroeconomic effects of Catalan fiscal deficit with the Spanish State (2002-2010)». *Applied Economics*, 37, p. 1455-1463.
- PUIG, M. (2014). «Dins o fora de l'euro: certeses i incerteses». A: *Economia de Catalunya: Preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la independència*. Barcelona: Col·legi d'Economistes de Catalunya: Profit, p. 91-99.
- RAVENTÓS, F. (2014). «Impacte en el nombre d'empreses i multinacionals». A: *Economia de Catalunya: Preguntes i respostes sobre l'impacte econòmic de la independència*. Barcelona: Col·legi d'Economistes de Catalunya: Profit, p. 189-202.